

Akční plán na podporu zvyšování soběstačnosti České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami

**Podmínky pro plnění
Politiky druhotných surovin ČR
v období 2015 - 2016**

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Obsah

Seznam obrázků.....	3
Seznam tabulek.....	3
1. Úvod.....	4
1.1. Důvody pro zpracování Akčního plánu	5
1.1.1. Podmínky na úrovni EU.....	5
1.1.2. Podmínky na národní úrovni.....	9
1.1.3. Pojem „druhotná surovina“	11
1.2. Koncepční dokumenty ČR a EU mající vztah k Akčnímu plánu	14
1.2.1. Dokumenty ČR	14
1.2.2. Dokumenty EU	15
2. Přehled o dosavadním plnění Politiky druhotných surovin ČR.....	15
3. Nástroje pro podporu druhotných surovin/zdrojů.....	25
3.1. Regulační a administrativní nástroje	26
3.2. Ekonomické nástroje	26
4. Podmínky pro plnění Politiky druhotných surovin ČR v období 2015 – 2016	28
4.1. Analýza stávající situace.....	28
4.2. Hodnocení plnění Akčního plánu	30
5. Indikátory hodnocení plnění Akčního plánu	31
5.1. Přehled indikátorů pro jednotlivé cíle	31
5.2. Přehled indikátorů pro jednotlivá opatření.....	33
6. Aktuální úkoly pro plnění Politiky druhotných surovin ČR na období 2015 - 2016	39
7. Závěrečné shrnutí	47
Seznam zkratk.....	48
Seznam zdrojů.....	50

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1 ZÁVISLOST EU NA DOVOZECH U VYBRANÝCH SUROVIN	5
OBRÁZEK 2 HLAVNÍ PRODUCENTI KRITICKÝCH SUROVIN	6
OBRÁZEK 3 ZAHRANIČNÍ OBCHOD EU-28 (2002 – 2013)	7
OBRÁZEK 4 MODEL OBĚHOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ	8

Seznam tabulek

TABULKA 1 PRODUKCE DRUHOTNÝCH SUROVIN V ČR 2011 - 2013	13
TABULKA 2 PŘEHLED DOSAVADNÍHO PLNĚNÍ POLITIKY DRUHOTNÝCH SUROVIN ČR	15
TABULKA 3 PŘEHLED PROFESNÍCH KVALIFIKACÍ Z OBLASTI RECYKLACE DRUHOTNÝCH SUROVIN	25
TABULKA 4 PŘEHLED INDIKÁTORŮ PRO JEDNOTLIVÉ CÍLE	31
TABULKA 5 PŘEHLED INDIKÁTORŮ PRO JEDNOTLIVÁ OPATŘENÍ	33
TABULKA 6 AKTUÁLNÍ ÚKOLY PRO PLNĚNÍ POLITIKY DRUHOTNÝCH SUROVIN ČR NA OBDOBÍ 2015 - 2016	39

1. Úvod

Vláda svým usnesením ze dne 15. září 2014 č. 755 schválila Politiku druhotných surovin České republiky (dále jen „Politika druhotných surovin ČR“), která je prvním dokumentem ČR vytvářejícím strategický rámec pro efektivní využívání druhotných surovin a poskytuje základ pro postupný přechod k oběhovému hospodářství. Pro její přípravu bylo vybráno 10 komodit a zdrojů druhotných surovin¹, jejichž výběr byl ovlivněn významností druhotné suroviny jako technologického vstupu do výroby, hmotnostní produkcí, potřebou a potenciálem využití komodity v ČR, významností exportu apod.

V Politice DS je stanoveno 5 strategických cílů a 16 opatření. Tímto dokumentem je naplněno opatření č. 1.1. „Zpracovat Akční plán na podporu zvyšování soběstačnosti České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami“ (dále jen „Akční plán“). Zpracování toho dokumentu bylo uloženo Ministerstvu průmyslu a obchodu ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí.

Ministerstvo průmyslu a obchodu oslovilo podnikatelské subjekty, které nominovaly své zástupce do Pracovní skupiny č. 5 pro druhotné suroviny ustavené při Radě vlády pro energetickou a surovinovou strategii ČR a do Rady pro druhotné suroviny a odpady ustavené při Pracovním týmu pro hospodářskou politiku Rady hospodářské a sociální dohody, s nabídkou spolupráce při přípravě Akčního plánu. Zástupci průmyslových asociací, svazů a sdružení i jednotlivých firem, kterých se řešená oblast druhotných surovin dotýká, zaslali své návrhy ve formě doporučení a návrhů konkrétních úkolů, jejichž plněním se podpoří získávání, zpracování a využívání druhotných surovin v ČR. Ke spolupráci se přihlásily a své návrhy zaslaly zejména Svaz průmyslu a dopravy (SP), Asociace pro rozvoj recyklace stavebních materiálů (ARSM), Česká technologická platforma PLASTY, Asociace českého papírenského průmyslu (ACPP), Hutnictví železa a.s. (HŽ), Svaz výkupců a zpracovatelů druhotných surovin (SVDS), Svaz průmyslu druhotných surovin ČR (SPDS ČR). Dále zaslaly své návrhy MŽP, některé kraje a Český statistický úřad. Obdržené návrhy byly posouzeny, a ty které představovaly nejefektivnější řešení, byly zapracovány do návrhu Akčního plánu.

Vzhledem k tomu, že na jednání vlády v září 2014 došlo ke změně návrhu usnesení (doba aktualizace Politiky druhotných surovin ČR byla z původně navrhovaných 5 let zkrácena na dva roky), je role Akčního plánu tímto rozhodnutím významně limitována. Akční plán je proto

¹ Kovy, papír, plasty, sklo, stavební a demoliční hmoty, vedlejší energetické produkty, vozidla s ukončenou životností (autovraky), odpadní elektrická a elektronická zařízení (WEEE), použité pneumatiky a odpadní pryž, odpadní (vyřazené) baterie a akumulátory.

zpracován jako výčet konkrétních krátkodobých úkolů s termínem plnění maximálně do konce roku 2016.

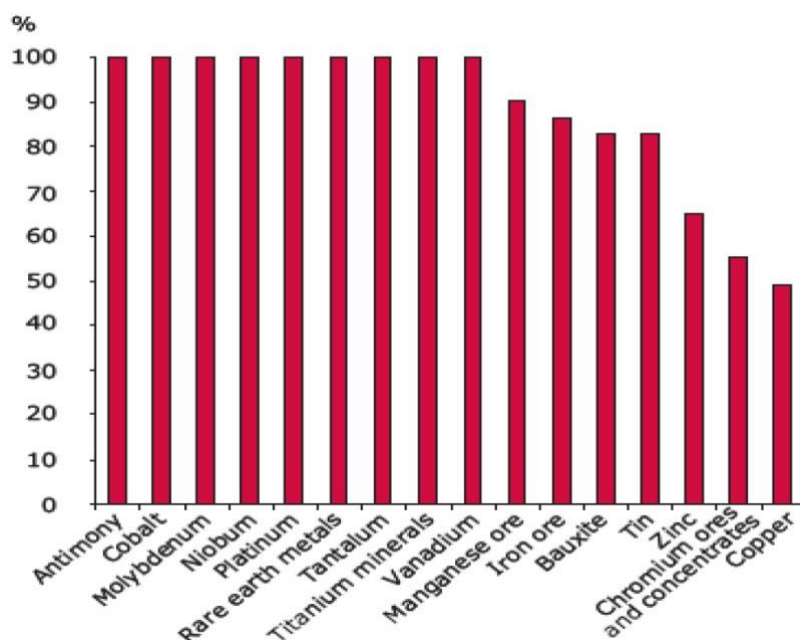
Realizací Akčního plánu a zároveň úkolů z dalších strategických dokumentů z oblasti surovin, energetiky a životního prostředí bude zahájena cesta k postupnému uplatňování principů oběhového hospodářství v podmínkách ČR, která povede ke zvýšení efektivity zdrojů a vyššímu využívání zdrojů druhotných.

1.1. Důvody pro zpracování Akčního plánu

1.1.1. Podmínky na úrovni EU

Problematika druhotných surovin a jejich využívání souvisí v širším kontextu s otázkou managementu přírodních (surovinových) zdrojů. Jak na světové a evropské úrovni, tak i na úrovni České republiky je této oblasti věnována významná pozornost, což se odráží jednak v akcentu této problematiky ve strategických, politických a legislativních dokumentech a jednak v podpoře tímto směrem zaměřených programů a iniciativ. Na přístupu k surovinovým zdrojům závisí přes 30 milionů pracovních míst v EU. Evropské průmyslové podniky jsou z velmi významné části závislé na dovozu těchto surovin z jiných částí světa, a to včetně tzv. kritických

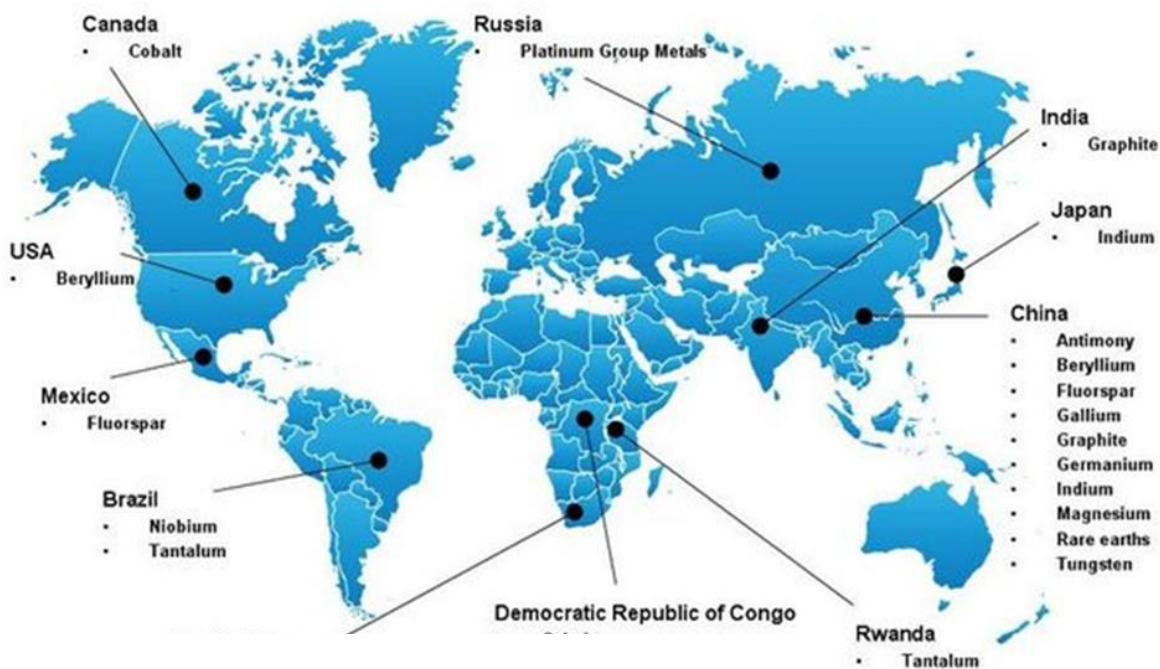
Obrázek 1 Závislost EU na dovozech u vybraných surovin

Zdroj: Evropská agentura pro životní prostředí, 2008

surovin. V případě některých surovin (prvků) je tato závislost EU stoprocentní [1].

Obrázek 2 Hlavní producenti kritických surovin

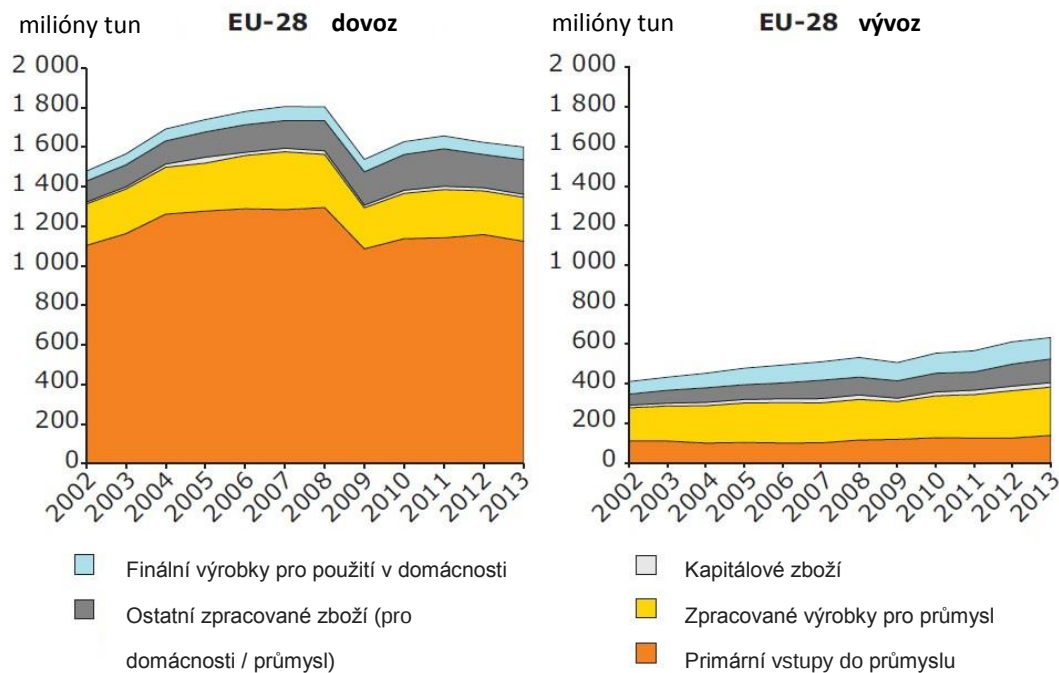

Zdroj: Evropská komise, 2010

Nakládání a účinnější využívání přírodních zdrojů je tématem, které je na úrovni Evropské unie stále silněji akcentováno a jsou na něm založeny základní strategické a politické priority EU. Důvodem je snaha o zvyšování efektivity evropského hospodářství (jak z pohledu makroekonomického, tak z hlediska jednotlivých podniků), snižování závislosti na dovozu surovin (často z nestabilních oblastí) a dosahování přínosů v ochraně životního prostředí.

Nedávná analýza provedená Evropskou environmentální agenturou [11] ukazuje, že Evropská unie dováží osmkrát více primárních surovin, než kolik jich vyváží. Těžba a doprava těchto surovin s sebou pak přináší nezanedbatelné ekonomické náklady a environmentální dopady.

Obrázek 3: Zahraniční obchod EU-28 (2002 – 2013)

Zdroj: *Environmental Indicator Report 2014: Environmental Impacts of Production-consumption Systems in Europe*, European Environment Agency, 2014

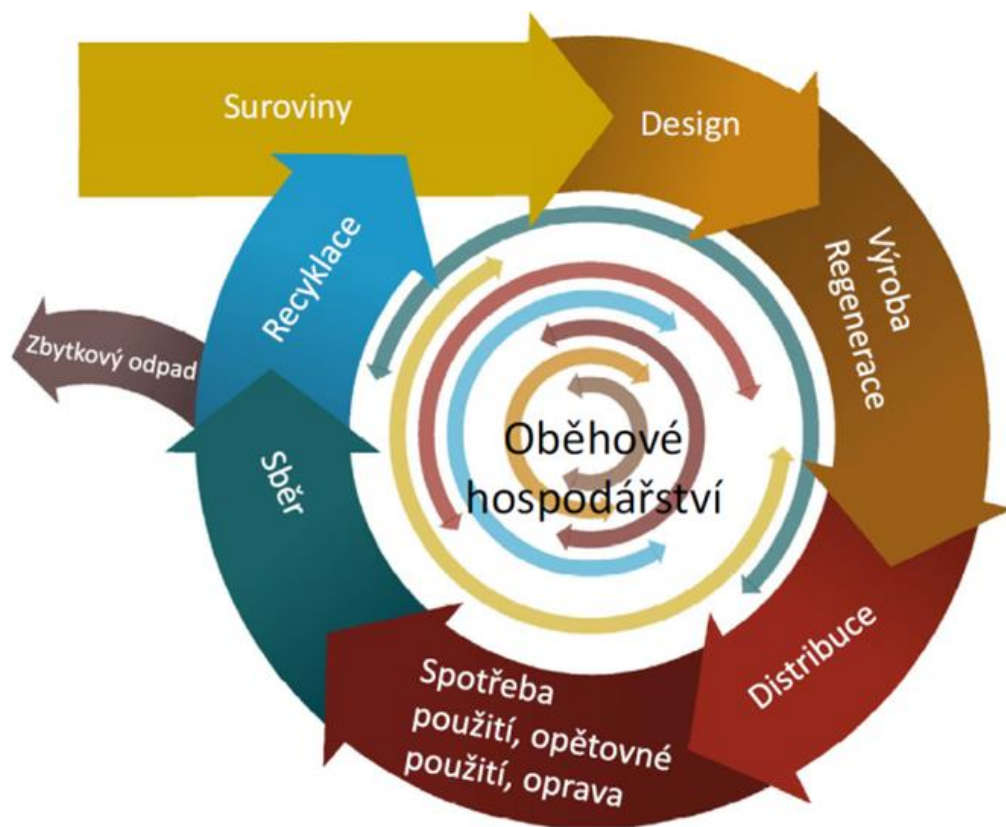
Stěžejním strategickým materiálem, na kterém staví evropská hospodářská politika, je strategie Evropa 2020. Ta stanovuje vizi evropského sociálně tržního hospodářství pro 21. století a mj. zdůrazňuje nutnost vybudování hospodářství méně náročného na zdroje. Na strategii Evropa 2020 navazuje sedm tzv. vlajkových iniciativ, z nichž pro podporu využívání zdrojů (včetně druhotných surovin) jsou tyto klíčové:

- ◆ Evropa méně náročná na zdroje,
- ◆ Unie inovací [10],
- ◆ Průmyslová politika pro éru globalizace².

Nejnovějším přístupem Evropské unie k účinnějšímu využívání zdrojů je přechod k tzv. oběhovému hospodářství (v orig.: *circular economy*), zakotvený ve sdělení Evropské komise Směrem k oběhovému hospodářství: program nulového odpadu pro Evropu [2].

² Usnesení Evropského parlamentu ze dne 9. března 2011 o průmyslové politice pro éru globalizace (2010/2095(INI))

Obrázek 4: Model oběhového hospodářství

Zdroj: Směrem k oběhovému hospodářství: program nulového odpadu pro Evropu - COM(2014) 398, 2014

Základním principem oběhového hospodářství je, že se přidaná hodnota produktů uchovává v ekonomickém systému co možná nejdéle a zároveň se snižuje objem odpadu. Jakmile produkt v oběhovém hospodářství dosáhne konce své životnosti, ponechá se v systému jako zdroj, aby mohl být opakovaně využit ve výrobě a vytvářet tím další hodnotu. Spotřebitelům tím dává možnost využívat výrobky (resp. jejich funkce) delší dobu, na straně podnikatelské sféry zase poskytuje nové ekonomické příležitosti v oblastech znovuvyužívání výrobků, jejich údržby a oprav, recyklace či poskytování servisních a dalších služeb (namísto pouhého prodeje výrobků). Současná ekonomika v jednotlivých státech EU i ČR je však z velké většiny stále založena na tradičním lineárním principu [2].

Přechod k oběhovému hospodářství vyžaduje změny v hodnotových řetězcích, od návrhu výrobku (eko-design) po vytvoření nových obchodních a marketingových modelů včetně nových způsobů spotřebitelského chování. To vše je podmíněno podporou výzkumu, vývoje a inovací a též patřičným vzděláváním a širokou osvětou. Nezbytná je však zároveň změna především v pojetí a vymezení pojmu odpad versus druhotná surovina k dalšímu využití. Současný extenzivní výklad pojmu odpad a podřízení příslušné právní úpravy tomuto pojmu nevytváří vhodné podmínky pro

přechod k oběhovému hospodářství³. Cyklus zdrojů, tak jak je Evropskou komisí navrhován a jak jej dotčená podnikatelská sféra v ČR vnímá, předpokládá průběžný a souvislý tok surovin a materiálů z jednoho výrobního cyklu do druhého s tím, že z každého výrobního cyklu vychází výrobek/výrobky, vedlejší produkty, druhotné suroviny a případně i odpady (nejsou-li tyto materiály dále využitelné a obchodovatelné a musí být odstraněny). Vytvoření funkčního oběhového hospodářství znamená zásadní systémovou změnu hospodářství, rozvoj technologických inovací s příznivým dopadem na zaměstnanost.

Zároveň je však třeba zdůraznit, že i v případě vysoce oběhové ekonomiky bude vždy třeba jistého množství primárních zdrojů a vždy bude nutné odstraňovat určitý zbytkový odpad.

Součástí balíku opatření k podpoře oběhového hospodářství, který Evropská komise předložila v červenci 2014, byly předpisy týkající se odpadů, obalů, skládkování, autovraků, baterií a elektronických zařízení. Nově zvolená Evropská komise však na počátku roku 2015 tyto předpisy stáhla z vyjednávání s cílem předložit do konce roku 2015 ambicióznější plán na podporu oběhového hospodářství. Nizozemská vláda zároveň oznámila, že problematika oběhového hospodářství se stane jedním ze základních témat nizozemského předsednictví v Radě EU v 1. pololetí roku 2016.

1.1.2. Podmínky na národní úrovni

Pro naplnění cílů stanovených v Politice druhotných surovin ČR bylo uloženo zpracovat Akční plán za účelem rozpracování konkrétních úkolů s důrazem na posouzení technických možností a ekonomické rentabilnosti navrhovaného řešení. Zároveň jsou stanoveny termíny realizace definovaných úkolů a odpovědnost jednotlivých subjektů za jejich plnění.

Základním podkladovým materiálem pro přípravu Akčního plánu je analýza „Určení nástrojů a konkrétních úkolů k zajištění realizace opatření a naplnění cílů, včetně návrhu jejich hodnocení, stanovených v Politice druhotných surovin ČR“.

V rámci této studie byly analyzovány přístupy k problematice odpadového hospodářství, druhotných surovin a účinnějšího využívání zdrojů v těch členských státech Evropské unie, které mohou sloužit jako vhodné příklady aplikace prevenční strategie a zavádění principů oběhového hospodářství. Konkrétně byly do analýzy zahrnuty následující státy:

³ Závěry společného jednání poradních orgánů Pracovní skupiny č. 5 pro druhotné suroviny ustavené při Radě vlády pro energetickou a surovinovou strategii ČR a Rady pro druhotné suroviny a odpady ustavené při Pracovním týmu pro hospodářskou politiku Rady hospodářské a sociální dohody, ze dne 13. 5. 2015.

Velká Británie, včetně samostatné části – Skotsko; Německo; Rakousko; Nizozemí; Dánsko; Švédsko; Finsko.

Investice

Řešením respektujícím zavádění oběhového hospodářství by mělo být poskytování patřičných finančních stimulů. Mezi ně lze zařadit např. následující:

- ◆ přímé financování prostřednictvím dotačních mechanismů (např. na evropské úrovni Horizont 2020, na národní úrovni OPPIK, OPŽP),
- ◆ rozvoj projektů partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP),
- ◆ uplatňování relevantních kritérií v rámci zelených veřejných zakázek (GPP)⁴,
- ◆ podporu rozvoje prostřednictvím zavedení nepovinného zrychleného odepisování investice,
- ◆ s ohledem na vysokou nákladovost recyklačních technologií v oblasti energií zavedení zvýhodněných tarifů,
- ◆ podporu pro zvýšení zaměstnanosti v oboru druhotných surovin prostřednictvím příspěvků pro zaměstnavatele na nábor, zaměstnání a následné vzdělávání a odborný rozvoj nových pracovníků po dobu 3 let od zahájení provozu investice.

Za významné ekonomické stimuly lze považovat také odstraňování tzv. škodlivých dotací (tj. dotací, jež mají za důsledek poškozování životního prostředí) a přesun daňové zátěže ze zdanění práce na platby daní za znečišťování životního prostředí a spotřebu zdrojů (ekologická daňová reforma).

Činnost podniků a spotřebitelů

Klíčovými aktéry při přechodu na oběhové hospodářství jsou podniky a spotřebitelé, důležitou roli však hrají též ostatní subjekty v rámci hodnotového řetězce (výrobci, investoři, distributoři, atd.) a vzájemná komunikace.

Spotřebitelé by měli být lépe informováni o environmentálních vlastnostech různých výrobků, aby mohli činit kvalifikovaná rozhodnutí. Pro podnikovou sféru je zase nutné zajistit, aby byla na pracovním trhu k dispozici nezbytná znalostní a dovednostní základna.

V budoucnu též vzroste význam spotřebitelských modelů založených na půjčování, výměně, směně či pronájmu produktů – tzv. sdílená ekonomika (v orig.: sharing economy nebo

⁴ „zelená veřejná zakázka“ je taková veřejná zakázka, kde se nárokuje i určité splnění environmentálních požadavků, ať už v rámci technických požadavků nebo v rámci výběrových kritérií.[13]

collaborative economy). Tento trend již dobře funguje např. u sdílení/půjčování automobilů či pracovního nářadí nebo produkce a distribuce potravin.

Přeměna odpadu ve zdroj představuje jednu z možností, jak uzavřít cyklus v rámci systémů oběhového hospodářství. Podnikatelská sféra ČR však potřebuje jasné politické signály a cíle, aby mohla z dlouhodobého hlediska předvídat změny a realizovat potřebné investice s vysokou mírou pravděpodobnosti, že se jí vložené finanční prostředky vrátí. Politika druhotných surovin ČR a krátkodobé akční plány mají ambice k této jistotě svými cíli, opatřeními a zajištěním plnění konkrétních úkolů k jejich naplnění přispět.

1.1.3. Pojem „druhotná surovina“

Za druhotnou surovinu jsou historicky považovány materiály, suroviny, výrobky, odpady, které po úpravě mají kvalitu vstupní suroviny a společně s primárními surovinami vstupují do výroby. V období od roku 1948 až do roku 1997 bylo právními předpisy vytvořeno pro využívání druhotných surovin vhodné prostředí. Tehdejší právní předpisy nařizovaly plné využití „sběrných surovin“, starého materiálu a jiných odpadů. Průlomové bylo např. vládní nařízení ze dne 8. března 1949 č. 88/1949 Sb., o sběru a odbytu sběrných surovin, které vymezilo širokým výčtem pojem „sběrné suroviny“ a upravovalo nakládání s nimi. Důsledné využívání druhotných surovin v průmyslu a stavebnictví bylo upraveno od roku 1949 do roku 1989 více než 20 právními předpisy. V prvním zákoně o odpadech č. 238/1991 Sb. byla v § 2 mezi základními pojmy uvedena i definice druhotné suroviny. Následné novelizace této právní normy postupně zatěžovaly administrativními opatřeními využívání druhotných surovin, až byl nakonec v roce 1997 pojem druhotná surovina ze zákona vyjmut.

V současné době je za druhotnou surovinu považovaná látka či předmět, které přestaly být odpadem nebo se odpadem nikdy nestaly, např. vedlejší produkty, a vstupují do dalšího procesu výroby či využití, s látkou či předmětem se běžně obchoduje a existují její technické charakteristiky jako např. technické a oborové normy, obchodní zvyklosti apod., které umožňují látku či předmět jednoznačně popsat pro potřeby obchodu či technologického procesu. Při jejím využití musí být zajištěna ochrana životního prostředí a zdraví lidí. Tato skutečnost je řešena i na úrovni EU, a to formou zahájení procesu stanovení základních kritérií pro vybrané komodity, podle kterých se určí, kdy odpad přestává být odpadem.

Pojem druhotná surovina⁵, případně druhotný materiál⁶, je uveden v řadě právních předpisů EU i ČR a je stále častěji frekventován v řadě strategických dokumentů EU i ČR, přestože definice druhotné suroviny není stanovena, např. nařízení Evropské komise (ES) č. 213/2008 ze dne 28. listopadu 2007, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2195/2002 o společném slovníku pro veřejné zakázky (CPV) a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES a 2004/18/ES o postupech při zadávání zakázek, pokud jde o přezkum CPV. S tím souvisí i dosud částečný deficit statistických dat o druhotných surovinách, který je již postupně řešen sběrem dat zajišťovaným Českým statistickým úřadem (ČSÚ). Program statistických zjišťování je každý rok zveřejňován na internetových stránkách ČSÚ. Od roku 2011 je součástí výkazu ODP5-01 též příloha - výkaz o produkci druhotných surovin. Pro potřeby tohoto výkazu se druhotnou surovinou rozumí materiály mající níže uvedený charakter:

- a. Vedlejší produkty (movitá věc vznikající jako nedílná součást výroby, jejímž prvotním cílem však není výroba či získání této věci);**
- b. Upravený odpad, který přestal být odpadem poté, co splnil podmínky a kritéria pro něj za tímto účelem stanovená (tzv. neodpad);**
- c. Materiály získané z výrobků podléhajících zpětnému odběru, příp. dalších výrobků využitelných pro další zpracování;**
- d. Nespotřebované vstupní suroviny a materiály předávané k novému využití (ať už pro využití ve vlastní výrobě, nebo jiným výrobcem či zpracovatelem).**

Potřeba zabývat se oblastí druhotných surovin a vytvořit co nejvhodnější prostředí a podmínky v ČR pro průmysl druhotných surovin je doložena údaji v následujícím přehledu o produkci druhotných surovin v ČR v období 2011 až 2013. Zároveň je potřeba zdůraznit, že informace uvedené v této tabulce vycházejí z hlášení Odp 5-01, části Produkce druhotných surovin. Vzhledem k dosud neustálené definici pojmu „Druhotná surovina“ je část toku těchto materiálů evidována jako odpady. Tato skutečnost je doložena níže uvedenými údaji.

⁵ Příloha č. 1 a č. 3 Politiky druhotných surovin ČR (usnesení vlády č. 755 ze dne 15. 9. 2014)

⁶ Nařízení (EU) č. 305/2011 ze dne 9. 3. 2011 kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a kterým se zrušuje směrnice Rady 89/106/EHS

Tabulka 1 Produkce druhotných surovin v ČR 2011-2013

Druhotné suroviny	2011 [t]	2012 [t]	2013 [t]
Celkem	21 241 161	20 788 673	18 721 648
z toho:			
z drahých kovů	25	9	1
ze železných kovů (vč. oceli)	3 385 882	3 446 026	3 478 421
z mědi a slitin mědi (mosaz, bronz)	36 509	32 936	29 740
z niklu	320	57	9 986
z hliníku	71 472	75 258	107 126
z olova	4 652	4 122	4 333
ze zinku	3 366	4 307	4 787
z cínu	105	53	67
z ostatních neželezných kovů	63 559	56 027	53 459
ze skla	297 280	238 474	244 331
z papíru a lepenky	770 351	583 281	571 660
z plastu	292 430	296 377	333 768
z pneumatik	149	66	37 732
z pryže (kromě pneumatik)	8 355	8 559	1 063
z textilu	3 413	6 655	11 529
ze dřeva	160 798	162 006	81 440

z použitých (odpadních) minerálních olejů	192	755	799
ze stavebních hmot	3 320 311	3 502 483	3 363 006
z křemíku	12 297	29 408	36 610
z energetických procesů	12 204 009	11 801 139	9 775 422
z ostatních nekovových materiálů	462 338	428 391	116 986

Zdroj: Český statistický úřad

Vzhledem ke stále rostoucí potřebě průmyslové sféry, ale i orgánů veřejné správy, mít snadněji uchopitelnou definici pro neodpad/druhotnou surovinu, je mezi úkoly Akčního plánu zařazen i požadavek na definování pojmu druhotná surovina.

1.2. Koncepční dokumenty ČR a EU mající vztah k Akčnímu plánu

1.2.1. Dokumenty ČR

- ◆ Politika druhotných surovin ČR⁷
- ◆ Aktualizovaná Surovinová politika ČR⁸
- ◆ Plán odpadového hospodářství ČR⁹
- ◆ Program předcházení vzniku odpadů ČR¹⁰
- ◆ Státní politika životního prostředí pro období 2012-2020

Hlavním strategickým materiálem ČR, se kterým je Akční plán v souladu, vyjma Politiky druhotných surovin ČR, je Program předcházení vzniku odpadů. Je nezbytné, aby tyto dva strategické dokumenty při následné aktualizaci na sebe navazovaly a vzájemně se doplňovaly.

⁷ Schválená usnesením vlády č. 755 ze dne 15. 9. 2014

⁸ Návrh aktualizace Surovinové politiky ČR zpracován a probíhá jeho projednávání

⁹ Schválen usnesením vlády č. 1080 ze dne 22. 12. 2014

¹⁰ Schválen usnesením vlády č. 869 ze dne 27. 10. 2014

1.2.2. Dokumenty EU

- ◆ Raw Materials Initiative (2008) Iniciativa v oblasti surovin - uspokojení kritických potřeb pro růst a zaměstnanost v Evropě COM(2008) 699
- ◆ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 24. května 2012 o Evropě účinněji využívající zdroje č. 2011/2068 (INI)
- ◆ Evropa 2020, vlajková iniciativa „Evropa méně náročná na zdroje“
- ◆ COM(2012) 82 „Zajištění surovin pro budoucí prosperitu Evropy, Návrh Evropského inovačního partnerství v oblasti surovin“
- ◆ COM(2014) 398 Směrem k oběhovému hospodářství: Program nulového odpadu pro Evropu
- ◆ COM(2014) 297 o přezkumu seznamu kritických surovin a o provádění iniciativy v oblasti surovin
- ◆ COM (2014) 445 o účinném využívání zdrojů ve stavebnictví
- ◆ COM (2014) 446 Iniciativa zelené nakupování

2. Přehled o dosavadním plnění Politiky druhotných surovin ČR

Následující tabulka poskytuje přehled o aktuálním stavu plnění jednotlivých cílů a opatření stanovených v Politice druhotných surovin ČR, včetně uvedení gesce za plnění jednotlivých opatření a termínů plnění stanovených usnesením vlády 755 ze dne 15. 9. 2014.

Tabulka 2 Přehled dosavadního plnění Politiky druhotných surovin ČR

Cíl 1	
Zvyšovat soběstačnost České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami	
Opatření 1.1	Připravit Akční plán na podporu zvyšování soběstačnosti České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami v případech, kdy to je technicky možné a ekonomicky rentabilní.
Plnění	Splněno - návrh Akčního plánu zpracován.

	Návrhy úkolů uvedených v Akčním plánu budou upraveny na základě výsledků vypořádání případně uplatněných připomínek v MPŘ a materiál bude předložen vládě v termínu do 30. 6. 2015.
Poznámka	Dne 13. 5. 2015 byl návrh úkolů stanovených v Akčním plánu projednán na společném zasedání Pracovní skupiny č. 5 pro druhotné suroviny ¹¹ a Rady pro druhotné suroviny a odpady ¹² .
Termín plnění	30. 6. 2015
Gesce/spolupráce	MPO/MŽP
Opatření 1.2	Definovat a začlenit pojem „druhotná surovina“ do právního řádu ČR. Iniciovat tento postup na úrovni EU.
Plnění	Plnění se připravuje - plnění úkolu na národní úrovni pokračuje, jsou vedena mezirezortní jednání. Na úrovni EU byl požadavek na zahrnutí definice pojmu druhotná surovina do právních předpisů EU uplatněn v rámcových pozicích a instrukcích k materiálům EU např. ke COM(2014) 398 Směrem k oběhovému hospodářství – Program nulového odpadu pro Evropu a COM(2014) 455 o účinném využívání zdrojů ve stavebnictví. Zároveň probíhá výměna názorů v rámci příslušného výboru k nařízení (EU) č. 305/2011 o harmonizovaných podmínkách pro uvádění stavebních výrobků na trh.
Poznámka	
Termín plnění	2014 - 2016
Gesce/spolupráce	MPO/MŽP
Opatření 1.3	Zahrnout technologie pro zpracování a využívání druhotných surovin mezi obory podporované investičními pobídkami.

¹¹ Poradní orgán Rady vlády pro energetickou a surovinovou strategii ČR

¹² Poradní orgán Pracovního týmu pro hospodářskou politiku Rady hospodářské a sociální dohody

Plnění	Plněno - plnění cíle tohoto opatření, což je podpora investic v oblasti vyššího využívání druhotných surovin, je z pohledu využití zdrojů EU zajištěno prostřednictvím operačního programu Ministerstva průmyslu a obchodu OPPIK ¹³ s cílem zvýšení podpory inovativních technologií vyvíjených a realizovaných podnikatelskou sférou v ČR a rovněž OPŽP ¹⁴ . Možnosti využití národních zdrojů budou dále analyzovány.
Poznámka	OPPI: - Vyhlášení výzvy v prioritní ose 1 - červen 2015; - Vyhlášení výzvy a příjem žádostí v prioritní ose 3, specifickém cíli 3.4. – říjen, listopad 2015. OPŽP: Vyhlášení výzvy v prioritní ose 3 – červen 2015.
Termín plnění	2014 a dále
Gesce/spolupráce	MPO
Opatření 1.4	Aktivně spolupracovat v orgánech EU (např. DG Environment, DG Enterprise, DG Trade) při řešení problematiky nežádoucího vývozu¹⁵ druhotných surovin (zejména kovů) ze zemí EU.
Plnění	Plnění se připravuje - zástupci MPO a MŽP v rámci účasti na jednání příslušných orgánů EU (pracovních skupin apod.) monitorují stav v této oblasti v ostatních členských státech, připravují se na podání podnětů k zařazení tohoto tématu na jednání a k diskuzi v těchto orgánech.
Poznámka	
Termín plnění	Průběžně
Gesce/spolupráce	MPO, MŽP

¹³ Operační program Podnikání a inovace a konkurenceschopnost

¹⁴ Operační program Životní prostředí

¹⁵ Nežádoucím vývozem se rozumí vývoz výrobků s ukončenou životností (např. autovraky, použitá elektrická a elektronická zařízení apod.), které nejsou zpracovány a upraveny na druhotnou surovinu. Cílem opatření je, aby druhotné suroviny získávané z výrobků s ukončenou životností byly zpracovány na požadovanou kvalitu vstupní suroviny a v maximální možné míře opět využity v tuzemské výrobě nebo s přidanou hodnotou vyváženy, čímž se podpoří rozvoj zpracovatelského průmyslu ČR.

Opatření 1.5	Podporovat zavádění dobrovolných dohod mezi státní správou a podnikatelskou sférou za účelem dobrovolného vytváření systémů zpětného odběru výrobků.
Plnění	Plnění se připravuje - probíhala předběžná jednání, na základě kterých se diskutuje o návrhu na dobrovolnou dohodu v oblasti zpětného odběru plochého skla a dobrovolnou dohodu v oblasti zpětného odběru plastů.
Poznámka	
Termín plnění	Průběžně
Gesce/spolupráce	MŽP/MPO
Opatření 1.6	Analyzovat možnosti aplikace principů oběhového hospodářství a životního cyklu výrobků v právním a podnikatelském prostředí ČR a EU.
Plnění	Splněno - MPO zadalo zpracování analýzy, jejímž předmětem je „Určení nástrojů a konkrétních úkolů k zajištění realizace opatření a naplnění cílů, včetně návrhu jejich hodnocení, stanovených v Politice druhotných surovin ČR“. Výsledky této analýzy jsou částečně promítnuty do Akčního plánu a zejména budou základem pro aktualizaci Politiky druhotných surovin ČR, která bude probíhat v roce 2016.
Poznámka	
Termín plnění	2014 -2015
Gesce/spolupráce	MPO

Cíl 2

Podporovat inovace zabezpečující získávání druhotných surovin v kvalitě vhodné pro další využití v průmyslu

Opatření 2.1	Podporovat inovace a transfer vědy a výzkumu do oblasti zpracování a využívání druhotných surovin v rámci programů MPO.
---------------------	--

Plnění	Plněno - prostřednictvím podpory v rámci Prioritní osy 1 a Prioritní osy 3 stanovených v Operačním programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014 — 2020, který byl schválen dne 29. 4. 2015 Evropskou komisí. Prioritní osa 1 – „Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace“, specifický cíl 1.1. „zvýšit inovační výkonnost podniků“ - alokace je ve výši cca 26,3 mld. Kč. Prioritní osa 3 - specifický cíl 3.4. “Uplatnit inovativní nízkouhlíkové technologie v oblasti nakládání energií a při využívání druhotných surovin“ - alokace ve výši cca 1,026 mld. Kč.¹⁶
Poznámka	Vyhlášení výzvy a příjem žádostí se v prioritní ose 1 připravuje na červen 2015. Vyhlášení výzvy a příjem žádostí se v prioritní ose 3 plánuje na měsíc říjen - listopad 2015.
Termín plnění	2013 a dále
Gesce/spolupráce	MPO/MŠMT, TA ČR

Cíl 3

Podporovat využívání druhotných surovin jako nástroje pro snižování energetické a materiálové náročnosti průmyslové výroby za současné eliminace negativních dopadů na životní prostředí a zdraví lidí.

Opatření 3.1	Analyzovat podnikatelské prostředí v oblasti sběru a výkupu druhotných surovin z důvodů zprůhlednění trhu s druhotnými surovinami, snížení environmentálních rizik a plnění požadavků předpisů Evropské unie.
Plnění	Plněno - probíhá intenzivní spolupráce s SPDS ČR a SVDS ČR. Problematika byla řešena v rámci mezirezortní pracovní skupiny ustavené při MPO a speciální meziresortní skupiny ustavené ministrem životního prostředí při MŽP. Dle požadavku MŽP byla zpracována Výzkumným ústavem vodohospodářským T. G. Masaryka Analýza problematiky výkupu kovů a možnosti komplexního řešení v ČR. Na podkladu této analýzy MŽP připravilo

¹⁶ Zdroj Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014-2020 (použitý kurz 1EUR=27 Kč)

	nelegislativní materiál k řešení problematiky krádeží kovů, který vláda projednala v květnu 2015. Dne 28. 4. 2015 se uskutečnil na MPO seminář se související tematikou (krádeže kovů), který byl součástí aktivní komunikační strategie všech dotčených subjektů ze strany státní správy i podnikatelského sektoru. Prezentace a další podrobnosti na http://www.mpo.cz/dokument157712.html
Poznámka	
Termín plnění	2014 - 2015
Gesce/spolupráce	MPO/MŽP
Opatření 3.2	Podporovat na úrovni státní správy možnosti stanovení kvót pro využívání druhotných surovin pro stavební projekty financované ze státních prostředků.
Plnění	Plnění se připravuje - MPO připravuje společné jednání zástupců všech rezortů k řešení tohoto opatření, při kterém bude využita ta část Plánu odpadového hospodářství ČR [9], která tuto oblast částečně řeší. ¹⁷
Poznámka	
Termín plnění	2014 a dále
Gesce/spolupráce	Ústřední orgány státní správy
Opatření 3.3	Navrhnout využití ekonomických nástrojů pro zajištění rozvoje a plynulého hospodaření na trhu druhotných surovin.
Plnění	Plnění se připravuje - MPO připravuje jednání se zástupci MF a MŽP. K návrhu ekonomických nástrojů bude využito výsledků analýzy, kterou MPO zadalo externímu zpracovateli „Určení nástrojů a konkrétních úkolů k zajištění

¹⁷ Příloha k nařízení vlády č. 352/2014 Sb., Závazná část plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015-2024, kapitola 1.3.1.4 Stavební a demoliční odpady, opatření d) Zajistit povinné používání recyklátů splňujících požadované stavební normy, jako náhrady za přírodní zdroje, v rámci stavební činnosti financované z veřejných zdrojů, pokud je to technicky a ekonomicky možné.

	realizace opatření a naplnění cílů, včetně návrhu jejich hodnocení, stanovených v Politice druhotných surovin ČR“.
Poznámka	
Termín plnění	2014 -2016
Gesce/spolupráce	MPO/MF
Opatření 3.4	Vytvořit podmínky pro vyšší využívání druhotných surovin např. formou podpory komoditních trhů apod.
Plnění	Plnění se připravuje - prostřednictvím návrhu věcného záměru zákona o výrobcích s ukončenou životností. MPO, které je spolupředkladatelem tohoto zákona, navrhlo stanovit povinnost pro provozovatele kolektivního systému nabídnout zpětně odebrané výrobky s ukončenou životností k obchodování např. na komoditní burze, pokud se taková komodita na burze obchoduje.
Poznámka	Budou nadále diskutovány další možnosti pro vytváření podmínek pro vyšší využívání druhotných surovin.
Termín plnění	2013 a dále
Gesce/spolupráce	MPO
Opatření 3.5	Navrhnout možnosti postupného zvyšování využívání TAP a dalších paliv vyrobených z druhotných zdrojů s cílem úspory primárních energetických surovin (fosilních paliv).
Plnění	Plněno - byla zahájena spolupráce MPO a MŽP v této oblasti. V současné době na obou rezortech probíhá soustředování a sběr podkladů k tuhým alternativním palivům (TAP) vyráběným a používaným v ČR. O spolupráci byly požádány dotčené podnikatelské subjekty.
Poznámka	
Termín plnění	2013 a dále
Gesce/spolupráce	MPO/MŽP

Opatření 3.6	Nastavit odpovídající výše podpory elektřiny z obnovitelných a druhotných zdrojů na podporu projektů energetického využití odpadu.
Plnění	Plněno – ERÚ každoročně v cenovém rozhodnutí nastavuje podporu jak pro obnovitelné tak i druhotné zdroje. Výše podpory přitom vychází z platné legislativy a technickoekonomických parametrů pro jednotlivé typy zdrojů. Od roku 2013 je vypisována i podpora pro výrobu elektřiny spalováním komunálního odpadu.
Poznámka	
Termín plnění	2014 a dále
Gesce/spolupráce	ERÚ

Cíl 4

Iniciovat podporu vzdělávání pro zajištění kvalifikovaných pracovníků v oboru druhotných surovin jako podporu konkurenceschopnosti ČR.

Opatření 4.1	Ověřit Pilotním projektem navržený systém vzdělávání pro oblast recyklace a využívání druhotných surovin pro vybrané stupně vzdělávání.
Plnění	Plněno - MPO zajistilo zpracování výukových modulů pro Pilotní projekt „Pracovník pro recyklaci“. Následně SVDS zrealizoval Pilotní projekt ve spolupráci se střední školou ve Stochově. V současné době MPO ve spolupráci s SVDS, MŠMT, MPSV a Generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR připravuje realizaci další etapy Pilotního projektu „Dělník pro recyklaci“.
Poznámka	Výsledky obou etap Pilotního projektu budou využity pro rekvalifikace v rámci činnosti úřadů práce.
Termín plnění	2013 - 2015
Gesce/spolupráce	MPO/MŠMT

Opatření 4.2	Rozšířit oblast vzdělávání a kvalifikací v oboru zpracování a využívání druhotných surovin.
Plnění	Plněno - V rámci NSK¹⁸ byla v působnosti Sektorové rady pro chemii zpracována soustava profesních kvalifikací pro oblast recyklace druhotných surovin: Do NSP¹⁹ jsou zařazeny JP²⁰: - Dělník pro recyklaci (2)²¹ - Pracovník pro recyklaci (3) - Technik pro recyklaci (4); Pro rok 2015 k řešení zařazena JP: - Inženýr specialista pro recyklaci (7); Do NSK jsou zařazeny PK²²: - Dělník pro recyklaci (2) - Pracovník pro recyklaci (3) - Technik pro recyklaci (4) - Hutník v recyklaci neželezných kovů (4) Sektorová rada pro chemii připravila standardy následujících profesních kvalifikací, které v současné době procházejí schvalovacím procesem na NÚV a MŠMT: - Obsluha recyklačních zařízení (3) - Pracovník pro recyklaci autovraků (3) - Pracovník pro recyklaci elektroodpadů (3) - Technolog pro recyklaci odpadů z energetických zařízení (4) - Technolog pro recyklaci stavebních a demoličních odpadů (4) - Technolog pro recyklaci odpadových pneumatik a pryží (4); Pro rok 2015 k řešení zařazeny PK: - Samostatný technik pro recyklaci (6) - Technolog recyklace plastů (4).

¹⁸ NSK - Národní soustava kvalifikací

¹⁹ NSP - Národní soustava povolání

²⁰ JP - Jednotky práce

²¹ (2) – číslo v závorce označuje Kvalifikační úroveň

²² PK - Profesní kvalifikace

	* Podrobnosti k těmto PK jsou uvedeny v tabulce 3.
Poznámka	NSK – reaguje na aktuální potřeby na trhu práce – např. formou rekvalifikačních kurzů apod.
Termín plnění	2014 a dále
Gesce/spolupráce	MŠMT/MPO

Cíl 5

Aktualizovat rozsah statistického zjišťování pro zpracování účtu materiálových toků, které umožní zpracovávat hmotnostní bilance druhotných surovin v hospodářství ČR.

Opatření 5.1	Modifikovat systém statistického zjišťování a navrhnout efektivní systém kontroly statistických dat.
Plnění	Plněno - ČSÚ jako gestor za ČR k plnění Nařízení EP a Rady č. 691/2011 o evropských environmentálních hospodářských účtech sestavuje každoročně účet materiálových toků. Ve spolupráci s Centrem pro otázky ŽP Univerzity Karlovy probíhají diskuse o možnosti identifikovat toky druhotných surovin v rámci materiálových toků. Připravují se další jednání k materiálovým účtům.
Poznámka	
Termín plnění	2014 - 2015
Gesce/spolupráce	ČSÚ/MPO, MŽP

* Stav zařazení profesních kvalifikací (PK) z oblasti recyklace druhotných surovin do Národní soustavy kvalifikací je uveden v tabulce č. 3.

Tabulka 3: Přehled profesních kvalifikací z oblasti recyklace druhotných surovin

Dělník pro recyklaci (2)	PK připravena pro pilotní ověření - 2015
Pracovník pro recyklaci (3)	PK ověřena Pilotním projektem: 38 absolventů ověřených autorizovanou osobou (AO)
Technik pro recyklaci (4)	PK připravována pro pilotní ověření - 2015/2016
Obsluha recyklačních zařízení (2)	PK schválena sektorovou radou 2014
Obsluha recyklačních zařízení (3)	PK schválena sektorovou radou 2015
Pracovník pro recyklaci autovraků (3)	PK schválena sektorovou radou 2015
Pracovník pro recyklaci elektroodpadů (3)	PK schválena sektorovou radou 2015
Technolog pro recyklaci odpadů z energetických zařízení (4)	PK schválena sektorovou radou 2015
Technolog pro recyklaci stavebních a demoličních odpadů (4)	PK schválena sektorovou radou 2015
Technolog pro recyklaci odpadových pneumatik a pryží (4)	PK schválena sektorovou radou 2015

3. Nástroje pro podporu druhotných surovin/zdrojů

Uvedený přehled nástrojů je zaměřen na administrativní a ekonomické nástroje, jejichž příprava a prosazení má dlouhodobější charakter. Nástroje tzv. měkké, např. dobrovolné dohody, vzdělávání, osvěta apod., jsou již zapracovány do konkrétních úkolů v bodě 6 a nejsou do obecného přehledu již zahrnuty. Nástroje pro Českou republiku musí být propojeny tak, aby co nejlépe podporovaly synergické účinky pro dosahování následujících základních cílů:

- ◆ Dlouhodobé zvyšování konkurenceschopnosti podniků i celé ekonomiky při současném snižování rizik pro životní prostředí a dosahování pozitivních sociálních efektů;
- ◆ Zabezpečení udržitelné dodávky surovin;
- ◆ Zvyšování účinnosti využívání zdrojů ve výrobě a v celém dodavatelsko-odběratelském řetězci;
- ◆ Podpora udržitelné spotřeby;

- ◆ Účinné oběhové hospodářství včetně systematického uplatňování prevence vzniku odpadu u zdroje.

Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že k dosažení stanovených cílů účinnějšího využívání zdrojů a zavádění principů oběhového hospodářství je potřeba zvolit vhodnou kombinaci nástrojů (nástrojový mix). V analyzovaných státech EU je pro stanovení základních rámcových podmínek využívána regulace (např. zákaz skládkování), z větší části se však uplatňují „měkké“ nástroje (dobrovolné, informace a propagace, vzdělávání) a nástroje ekonomické (finanční stimuly, např. podpora technické asistence, daně a poplatky).[12]

3.1. Regulační a administrativní nástroje

V oblasti regulačních a administrativních nástrojů lze identifikovat tyto základní okruhy témat, na které by bylo vhodné se zaměřit:

- ◆ Systémová podpora prevence vzniku odpadů – podniky často neznají skutečné náklady na produkci odpadu a systematicky nemapují zdroje a příčiny jeho vzniku; vhodnými postupy by přitom mohly ušetřit vlastní finanční zdroje i životní prostředí.
- ◆ Odstranění překážek bránících vyšší míře materiálového využívání odpadů – např. definování pojmu „druhotná surovina“ v legislativě a stanovení jednodušších podmínek pro nakládání s nimi.
- ◆ Normativní stanovení požadavků na vybrané druhotné suroviny
- ◆ Mapování materiálových toků na makroekonomické úrovni – chybí mapa významných materiálových vstupů a výstupů ekonomického systému.
- ◆ Regulace na úrovni legislativy směřující k vyššímu využívání druhotných surovin (např. kvóty pro stavební zakázky).

3.2. Ekonomické nástroje

Ekonomické nástroje umožňují stanovit vhodné rámcové podmínky pro chování ekonomických subjektů. Jejich výhodou je relativně snadné nastavení, větší flexibilita a široké působení na podnikatelskou sféru i veřejnost. S jejich uplatňováním jsou navíc spojovány nižší náklady, než je tomu u nástrojů regulačních a administrativních. Ekonomické nástroje mají plnit dvě hlavní funkce: fiskální (příjem veřejných rozpočtů) a motivační. Ekonomické nástroje podnítí subjekty ke změně chování pouze v případě, že mají možnost jiného řešení dané situace.

Poplatek za uložení odpadu

Poplatky za skládkování komunálního odpadu je třeba zvýšit tak, aby účinně plnily motivační funkci pro zvýšení třídění a recyklace. Zvýšení poplatku za skládkování je vhodné doplnit dalšími opatřeními, jako jsou např.:

- ◆ eliminace paušálních plateb na bázi místního poplatku a naopak uplatnění principu „plať podle toho, co vyhodíš“ (PAYT – z orig.: *pay as you throw*);
- ◆ zahrnutí dalších výrobků do schémat rozšířené odpovědnosti výrobce;
- ◆ podpora zpracovatelů druhotných surovin.

Rozšířená odpovědnost výrobce

Tento nástroj byl jako jeden z vhodných identifikován také v rámci studie k oběhovému hospodářství zpracované pro Evropskou komisi [4], přičemž mezi prioritními výrobovými kategoriemi pro rozšíření jsou uvažovány nábytek a dopravní prostředky (vozidla nepokrytá stávající směrnici o vozidlech s ukončenou životností, vlaky, letadla, lodě).

- Vybrané výrobky a obaly
Rozšířená odpovědnost výrobce je strategie, jejímž cílem je snížení celkových dopadů výrobku na životní prostředí tím, že činí výrobce administrativně odpovědného za celý životní cyklus výrobku. [5] V praxi je realizována formou povinnosti zpětného odběru vztahující se na konkrétní výrobky zároveň se snahou postihnout vždy celou výrobovou kategorii, aby zahrnuté výrobky nebyly znevýhodněné vůči konkurenčním substitutům. Náklady spojené se zavedením a realizací rozšířené odpovědnosti nesou především výrobci, kteří jsou tak motivováni k designu a produkci výrobků tak, aby bylo možné zpětný odběr lehce realizovat a výrobky, resp. komponenty z nich opětovně využít. V České republice je povinnost zpětného odběru aplikována na baterie, elektrická a elektronická zařízení, autovraky, odpadní oleje a obaly v souladu s předpisy EU.
- Česká republika by měla zaujmout při přípravě relevantních předpisů na úrovni EU aktivní roli a přijmout na národní úrovni taková opatření, která umožní výrobcům se na budoucí požadavky včas připravit. Takovými opatřeními mohou být např. podpora eko-designu, metody posuzování životního cyklu LCA a jejich výstupů v podobě environmentálního prohlášení o produktu EPD nebo podpora Cradle to Cradle designu (od kolébky ke kolébce tzv. regenerativního designu), založeného na biomimetickém přístupu k designu výrobků a systémů, zaměřené primárně na dotčené výrobky nebo uzavření sektorové dobrovolné dohody v dané oblasti.

Další rozvoj ekonomických nástrojů

Za možné oblasti pro uplatnění ekonomických nástrojů v rámci aktualizace Politiky druhotných surovin ČR lze považovat následující:

- ◆ Odstranění environmentálně škodlivých podpor – dotace, které generují negativní dopady právě v oblastech, jako jsou plýtvání přírodními zdroji a dopady na životní prostředí.
- ◆ Odstranění ekonomických překážek pro lepší materiálové využití odpadů (doplněk k legislativní iniciativě popsané v předcházející kapitole).
- ◆ Finanční podpora investičních projektů – podpora projektů zpracovatelů druhotných surovin a podnikatelských projektů - obchodních modelů založených na principech oběhového hospodářství, jež jsou spojeny s nutnými změnami v oblastech uspořádání výroby, logistiky, výrobních linek, atp. a vyžadují příslušné investice.
- ◆ Podpora „zeleného nakupování“ – využití kupní síly veřejného sektoru pro podporu inovací v oblasti prevence a materiálového využití odpadu; uvažování celkových nákladů v životním cyklu investice (lze mapovat pomocí nástroje Life Cycle Costing).
- ◆ Postupné zavedení ekologické daňové reformy.

4. Podmínky pro plnění Politiky druhotných surovin ČR v období 2015 – 2016

4.1. Analýza stávající situace

Zatímco mnohé členské státy EU již činí v daných oblastech rozvojové kroky a realizují patřičná opatření v přípravě na přechod k oběhovému hospodářství, Česká republika zatím tak progresivní není. Politika ČR v oblasti zdrojů (suroviny, nakládání s odpady) je stále založena převážně na tradičním lineárním přístupu.

Nutnou podmínkou pro úspěšnou realizaci opatření vedoucí k účinnějšímu využívání zdrojů a zavádění principů oběhového hospodářství je jasně deklarovaná a prakticky naplňovaná politická podpora.

Vhodným příkladem takového přístupu je Německo, které v roce 2012 přijalo národní strategii pro účinnější využívání zdrojů (program ProgRes). Jedná se o komplexně pojatý strategický dokument managementu přírodních zdrojů pokrývající otázky od těžby primárních surovin, přes jejich efektivní využívání v rámci hospodářství, druhotné suroviny a podporu jejich využívání, až po případné nutné nakládání se zbytkovými odpady – to vše za současné minimalizace negativních dopadů na životní prostředí. V programu je stanovena jasná vize vývoje německého hospodářství a vymezen dlouhodobý cíl zdvojnásobení produktivity zdrojů do roku 2020 ve srovnání s rokem 1994.

Obdobně implementují strategie účinnějšího využívání zdrojů (případně přechod na oběhové hospodářství) také další země EU, Česká republika takovouto jednotnou vizi a strategii v rámci dotčených rezortů jednoznačně stanovenou dosud nemá. Na úrovni státní správy stále přetrvává přísně resortní přístup, který vede k roztržitému řešení dané problematiky.

Na rozdíl od zastřešujících strategií přijatých v progresivních státech EU má Česká republika řadu samostatných koncepčních dokumentů, např. Surovinová politika ČR, Politika druhotných surovin ČR, Státní politika životního prostředí (část věnující se odpadům), Plán odpadového hospodářství ČR, Program předcházení vzniku odpadů ČR a další.

Oblastí účinnosti využívání zdrojů a návazných otázek se zabývají v ČR pouze dva úřady státní správy – Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo životního prostředí, přestože se tato oblast částečně dotýká i dalších úřadů např. Ministerstva dopravy a Ministerstva financí.

Na základě aktuální analýzy ekonomické situace v České republice zveřejněné Evropskou komisí [6] lze konstatovat, že česká ekonomika začala v roce 2014 po dvou letech poklesu opět růst, přičemž došlo k významnému zvýšení investic. V letech 2015 a 2016 je očekáváno ještě mírné zvýšení tempa růstu, v čemž si ČR stojí lépe než průměr EU.

Tato skutečnost vytváří u podnikatelské sféry velmi dobrý předpoklad pro realizaci investic do rozvojových aktivit, výzkumných projektů a inovací – včetně aktivit v oblasti účinnějšího využívání zdrojů a aplikace principů oběhového hospodářství.

Na druhou stranu představuje v České republice problém vysoké daňové zatížení práce (na tuto skutečnost je ČR v hodnotících zprávách Evropské komise opakovaně upozorňována a kritizována za nedostatečný pokrok). Tento stav může představovat brzdicí faktor v aplikaci principů oběhového hospodářství, které je z velké části založeno právě na výrobcích, činnostech a službách vyžadujících vyšší podíl lidské práce – např. opravy či přepracování výrobků, příprava pro materiálové využití odpadu, design výrobků a služeb, apod. Ve stávajících podmínkách se výrobci a poskytovatelé služeb uvedeného charakteru se svými produkty prosazují velmi obtížně a trend pak směřuje spíše ke snižování počtu zaměstnanců a outsourcingu činností náročných na práci do třetích zemí.

Vysoké náklady na práci také omezují rozvoj vědeckovýzkumných aktivit, přičemž právě investice do výzkumu, vývoje a inovací představují další oblast, ve které si Česká republika stojí podprůměrně ve srovnání s ostatními státy EU. [6]

Neuspokojivě si Česká republika vede také, pokud jde o vzdělávací systém. Investice do vzdělávání jsou z hlediska EU opět podprůměrné, navíc programy terciárního a odborného vzdělávání odpovídajícím způsobem nenaplňují potřeby trhu práce. [6]

Uvedené konstatování platí též pro obory související s oběhovým hospodářstvím, kdy např. pro oblast druhotných surovin a materiálového využití odpadu dosud více méně neexistuje specificky zaměřený obor.²³ Vzniká nedostatečný počet daným směrem zaměřených studentských, doktorandských a vědeckých prací, jejichž výsledky by mohly být uplatněny v praxi. Na trhu práce pak není dostatek kvalifikovaných odborníků s vysokoškolským vzděláním, jejichž odbornosti by rády využily firmy působící v oboru odpadového hospodářství. Tato skutečnost byla impulzem k aktivnímu přístupu k řešení této neutěšené situace a již v roce 2013 byly zahájeny první kroky k jejímu řešení (podrobně uvedeno v plnění Politiky druhotných surovin ČR). Snaha o zlepšení tohoto stavu je vyjádřena i stanovenými úkoly k cíli 4.

V České republice máme relativně vysokou efektivitu primárního třídění, avšak nízkou účinnost následných procesů (recyklace, využití). Důvody lze spatřovat jednak v nedostatečné kvalitě technického vybavení zpracovatelů a také nedostatečném vzdělání a know-how pracovníků v odpadovém hospodářství. Problémem bývá také „komplikované“ materiálové složení výrobků a nemožnost jednoduchým způsobem vzájemně oddělit různé materiály. V tomto směru dosud neexistuje dostatečný dialog mezi výrobcí na jedné straně a společnostmi zabývajícími se odpadovým hospodářstvím a zpracováním druhotných surovin na straně druhé.

4.2. Hodnocení plnění Akčního plánu

První Akční plán k Politice druhotných surovin ČR je zpracován na velmi krátké období 2015 – 2016. Důvodem je skutečnost, že aktualizace Politiky druhotných surovin ČR musí být, dle usnesení vlády č. 755 ze dne 15. 9. 2014, předložena do vlády do konce roku 2016. Z tohoto důvodu jsou v Akčním plánu uvedeny pouze velmi krátkodobé úkoly, splnitelné v daném období. Jejich význam je však zásadní a bude mít přesah a vliv na další vývoj v oblasti rozvoje průmyslu druhotných surovin a postupného zavádění principů oběhového hospodářství.

²³ Částečně jsou studenti v tomto směru vzdělávání v rámci některých oborů na VŠCHT a UJEP na Fakultě životního prostředí, na VŠB Ostrava a Masarykově univerzitě v Brně (existuje specifický obor „Technika a technologie zpracování odpadů“) na České zemědělské univerzitě v Praze na Technické fakultě, (obor „Odpady a jejich využití“) a též na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Hodnocení plnění akčního plánu bude probíhat ve dvou fázích, a to do 31. 8. 2016 a do konce platnosti Akčního plánu, do 31. 12. 2016. První fáze hodnocení bude využita pro přípravu aktualizace Politiky druhotných surovin České republiky.

Hodnocení bude provádět MPO na základě navržené soustavy indikátorů stanovených pro jednotlivé cíle uvedené v kapitole 5.1 ve spolupráci se členy Pracovní skupiny č. 5 pro druhotné suroviny ustavené při Radě vlády pro energetickou a surovinovou strategii ČR a členy Rady pro druhotné suroviny a odpady ustanovené při Pracovním týmu pro hospodářskou politiku Rady hospodářské a sociální dohody.

5. Indikátory hodnocení plnění Akčního plánu

5.1. Přehled indikátorů pro jednotlivé cíle

Tabulka 4 Přehled indikátorů pro jednotlivé cíle

Cíl 1	
Zvyšovat soběstačnost České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami	
Indikátor	Podíl množství dovezených druhotných surovin a množství vyvezených druhotných surovin [t/t] Sledování vývojové tendence v čase
Zdroj dat	Tabulka ČSÚ č. 10 (dovoz a vývoz), vycházející z ročního výkazu o odpadech a druhotných surovinách Odp 5-01
Způsob stanovení	Výpočet

Cíl 2

Podporovat inovace zabezpečující získávání druhotných surovin v kvalitě vhodné pro další využití v průmyslu

Indikátor	Podpořené projekty inovací v oblasti odpadů a surovin [počet]
Zdroj dat	Správci dotačních programů (OPPIK, OPŽP, CzechInvest, TA ČR), Statistiky a zprávy správců dotačních programů
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty

Cíl 3

Podporovat využívání druhotných surovin jako nástroje pro snižování energetické a materiálové náročnosti průmyslové výroby za současné eliminace negativních dopadů na životní prostředí a zdraví lidí

Indikátor	Energetická náročnost průmyslu [MJ/tis. Kč]
Zdroj dat	ČSÚ
Způsob stanovení	výpočet hodnoty

Cíl 4

Iniciovat podporu vzdělávání pro zajištění kvalifikovaných pracovníků v oboru druhotných surovin jako podporu konkurenceschopnosti ČR

Indikátor	Schválené kvalifikace a obory (v rámci Národní soustavy kvalifikací) [počet]
Zdroj dat	MŠMT
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty

Cíl 5

Aktualizovat rozsah statistického zjišťování pro zpracování materiálových účtů, které umožní zpracovávat hmotnostní bilance druhotných surovin v hospodářství ČR

Indikátor	Spotřeba druhotných surovin [t]
Zdroj dat	ČSÚ (Odp 5-01)
Způsob stanovení	Výpočet

5.2. Přehled indikátorů pro jednotlivá opatření

Tabulka 5 Přehled indikátorů pro jednotlivá opatření

Opatření 1.1

Připravit Akční plán na podporu zvyšování soběstačnosti České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami v případech, kdy to je technicky možné a ekonomicky rentabilní

Není stanoveno – úkol jednorázově splněn

Indikátor	1 plán
Zdroj dat	MPO

Opatření 1.2

Definovat a začlenit pojem „druhotná surovina“ do právního řádu ČR. Iniciovat tento postup na úrovni EU

Indikátor	Definice pojmu „druhotná surovina“ v relevantní legislativě
Zdroj dat	MPO, MŽP, ČSÚ
Způsob stanovení	-

Opatření 1.3

Zahrnout technologie pro zpracování a využívání druhotných surovin mezi obory podporované investičními pobídkami

Indikátor	Náklady na zpracování objemové jednotky druhotné suroviny [v Kč/t], případně m ³
Zdroj dat	Agentura CzechInvest
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty
Poznámka	Vazba též na ukazatele cíle 2 a jeho opatření.

Opatření 1.4

Aktivně spolupracovat v orgánech EU (např. DG Environment, DG Enterprise, DG Trade) při řešení problematiky nežádoucího vývozu druhotných surovin (zejména kovů) ze zemí EU

Indikátor	Počet jednání s účastí zástupců ČR [počet] Množství vyvezených nezpracovaných výrobků s ukončenou životností [počet/nebo tuny]
Zdroj dat	MPO, MŽP, Zprávy/Zápisy z jednání orgánů EU k dané problematice, rozhodnutí EK, EP, ČSÚ
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty

Opatření 1.5

Podporovat zavádění dobrovolných dohod mezi státní správou a podnikatelskou sférou za účelem dobrovolného vytváření systémů zpětného odběru výrobků

Indikátor	Počet uzavřených dohod a zapojených subjektů [počet]
Zdroj dat	MPO, MŽP, účastníci dobrovolných dohod
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty

Opatření 1.6

Analyzovat možnosti aplikace principů oběhového hospodářství a životního cyklu výrobků v právním a podnikatelském prostředí ČR a EU

Indikátor	Počet analýz a studií a počet podpořených výzkumných projektů [počet] Výsledek ve formě zastřešujícího finálního analytického dokumentu (např. pod hlavičkou spolupracujících pracovních týmů, MPO, TAČR a MŽP), který poskytne souhrnnou výslednou informaci a bude analytickým podkladem pro následnou transformaci na oběhové hospodářství.
Zdroj dat	MPO, MŽP, TA ČR, Statistiky a zprávy správců dotačních programů
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty

Opatření 2.1

Podporovat inovace a transfer vědy a výzkumu do oblasti zpracování a využívání druhotných surovin v rámci programů MPO

Indikátor	Podpořené inovační a výzkumné projekty [počet] Přímo ovlivněná/vzniklá kapacita zařízení na zpracování objemové jednotky druhotné suroviny [v Kč/t], případně m ³
Zdroj dat	MPO, CzechInvest, TA ČR
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty

Opatření 3.1

Analyzovat podnikatelské prostředí v oblasti sběru a výkupu druhotných surovin z důvodů zprůhlednění trhu s druhotnými surovinami, snížení environmentálních rizik a plnění požadavků předpisů Evropské unie

Indikátor	Počet analýz a studií [počet]
------------------	-------------------------------

	Výsledek ve formě souhrnného analytického dokumentu.
Zdroj dat	MPO, MŽP, ČSÚ, Průmyslové a podnikatelské svazy a asociace
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty
Opatření 3.2	
Podporovat na úrovni státní správy možnosti stanovení kvót pro využívání druhotných surovin pro stavební projekty financované ze státních prostředků	
Indikátor	Stanovení kvóty [počet]
Zdroj dat	MPO
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty
Opatření 3.3	
Navrhnout využití ekonomických nástrojů pro zajištění rozvoje a plynulého hospodaření na trhu druhotných surovin	
Indikátor	Počet navržených a přijatých ekonomických nástrojů [počet]
Zdroj dat	MPO, MŽP
Způsob stanovení	Stanovení hodnot
Opatření 3.4	
Vytvořit podmínky pro vyšší využívání druhotných surovin např. formou podpory komoditních trhů apod.	
Indikátor	Množství druhotných surovin obchodovaných na komoditních burzách [t]
Zdroj dat	Provozovatelé komoditních burz
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty / výpočet

Interpretace	
Poznámka	Komoditní burzu provozuje např. Českomoravská komoditní burza Kladno, vč. burzy odpadů a druhotných surovin.
Opatření 3.5	
Navrhnout možnosti postupného zvyšování využívání TAP a dalších paliv vyrobených z druhotných zdrojů s cílem úspory primárních energetických surovin (fosilních paliv)	
Indikátor	Množství energeticky využívaného TAP [t]
Zdroj dat	Statistika MPO (OZE), Informace od oddělení analýz a datové podpory koncepcí MPO
Způsob stanovení	Výpočet hodnot
Opatření 3.6	
Nastavit odpovídající výše podpory elektřiny z obnovitelných a druhotných zdrojů na podporu projektů energetického využití odpadu	
Indikátor	Výkupní cena a zelený bonus
Zdroj dat	Cenové rozhodnutí ERÚ
Způsob stanovení	Výpočet hodnot dle T-E parametrů v souladu s platnou legislativou

Opatření 4.1	
Ověřit Pilotním projektem navržený systém vzdělávání pro oblast recyklace a využívání druhotných surovin pro vybrané stupně vzdělávání	
Indikátor	Provedení pilotního projektu
Zdroj dat	MPO, MŠMT, zpráva o provedeném pilotním projektu

Způsob stanovení	-
Interpretace	splněno / nesplněno
Opatření 4.2	
Rozšířit oblast vzdělávání a kvalifikací v oboru zpracování a využívání druhotných surovin	
Indikátor	Institute s akreditovanými vzdělávacími programy [počet] Vzdělávací programy [počet] Žáci a studenti [počet] Úspěšní absolventi [počet] Stanovené kvalifikace a obory (v rámci Národní soustavy kvalifikací) [počet]
Zdroj dat	ČSÚ – tabulky VZD0050UU, VZD0060UU, VZD0070UU, MŠMT/NÚV, MPO
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty

Opatření 5.1	
Modifikovat systém statistického zjišťování a navrhnout efektivní systém kontroly statistických dat	
Indikátor	Počet nových či inovovaných položek ve zjišťovacích programech a dotaznících ČSÚ [počet]
Zdroj dat	MPO, ČSÚ
Způsob stanovení	Stanovení hodnoty
Poznámka	Požadavky na doplnění viz komentáře u indikátorů v rámci cílů 1 – 4 a jejich opatření

6. Aktuální úkoly pro plnění Politiky druhotných surovin ČR na období 2015-2016

V Politice druhotných surovin ČR je stanoveno 5 strategických cílů a 16 opatření na podporu rozvoje průmyslu druhotných surovin. Pro jejich naplnění je do Akčního plánu, který je zpracován pro období 2015 – 2016, navrženo 20 úkolů: pro Cíl 1 – 5 úkolů; Cíl 2 – 1 úkol; Cíl 3 – 9 úkolů; Cíl 4 – 3 úkoly a Cíl 5 – 2 úkoly.

Na definování úkolů se podíleli členové Pracovní skupiny č. 5 pro druhotné suroviny ustavené při Radě vlády pro energetickou a surovinovou strategii ČR a též členové Rady pro druhotné suroviny a odpady ustavené při Pracovním týmu pro hospodářskou politiku, RHSD. Jedná se o zástupce průmyslových svazů, asociací, sdružení, dotčených ministerstev, podnikatelských a zaměstnavatelských svazů, odborových orgánů, poslanecké sněmovny.

Úkoly byly stanoveny s cílem podpořit rozvoj průmyslu druhotných surovin v ČR a připravit základ k účinnému využívání zdrojů – postupnému přechodu k oběhovému hospodářství.

Tabulka 6 Aktuální úkoly pro plnění Politiky druhotných surovin ČR na období 2015-2016

ÚKOLY K NAPLNĚNÍ CÍLE 1	
Cíl 1 - Zvyšovat soběstačnost České republiky v surovinových zdrojích substitucí primárních zdrojů druhotnými surovinami	
Úkol 1.1. Zpracovat návrh definice pojmu „druhotná surovina“ a projednat návrh definice, včetně jejího vložení do vhodného právního předpisu ČR, s dotčenými rezorty a zástupci podnikatelské sféry.	
Gesce	MPO, MŽP
Spolupráce	Dotčené průmyslové svazy, asociace a sdružení
Termín	31. 10. 2015

Úkol 1.2. Formulovat a prezentovat požadavek ČR na definování pojmu „druhotná surovina“ v právních předpisech EU v rámci instrukcí k aktualizovanému balíčku oběhového hospodářství EK a v rámci jednání v orgánech EU.

Gesce	MPO, MŽP
Spolupráce	Dotčené průmyslové svazy a asociace zapojené do nadnárodních korporací, organizací, společností apod.
Termín	06/2016 a dále

Úkol 1.3. Připravit návrh možností aktivit ČR při řešení nežádoucího vývozu druhotných surovin z EU

Gesce	MŽP, MPO
Spolupráce	SPDS ČR, SVDS, SP ČR
Termín	12/2016

Úkol 1.4. Projednat možnost uzavření dobrovolné dohody mezi výrobcí a dovozci plochého skla včetně výrobků z něj a subjekty provozujícími stavební činnost včetně demolic o zajištění sběru a zpracování plochého skla a výrobků z plochého skla po ukončení jejich životnosti. V případě dohody dotčených subjektů připravit návrh dobrovolné dohody.

Gesce	MPO
Spolupráce	MŽP, Asociace sklářského a keramického průmyslu ČR, SPV, SPDS ČR, SMO ČR, SMS ČR, Česká rada pro šetrné budovy, Česká komora lehkých obvodových plášťů
Termín	12/2016

Úkol 1.5. Projednat možnosti uzavření dobrovolné dohody mezi výrobcí plastů a kolektivními systémy zabývajícími se zpětným odběrem výrobků s ukončenou životností (včetně sběru autovraků) a samosprávnými celky o zajištění sběru a zpracování výrobků z plastů po ukončení jejich životnosti.

Gesce	MPO
Spolupráce	Česká technologická platforma PLASTY, Kolektivní systémy, SMO ČR, SMS ČR, SCHP ČR, Česká komora lehkých obvodových plášťů, Ústav chemických procesů AV ČR, Ústav polymerů VŠCHT, Technopark Kralupy nad Vltavou, Česká rada pro šetrné budovy
Termín	12/2016

ÚKOLY K NAPLNĚNÍ CÍLE 2

Cíl 2 - Podporovat inovace zabezpečující získávání druhotných surovin v kvalitě vhodné pro další využití v průmyslu.

Úkol 2.1. Prosazovat možnosti využívání druhotných surovin získaných z výrobků, materiálů a surovin po ukončení jejich životnosti v rámci operačních programů a dalších programů podpor.

Gesce	MPO, MŽP, MŠMT, TA ČR, ÚV ČR (VaVal)
Spolupráce	SP ČR, SVDS, SPDS ČR
Termín	trvale

ÚKOLY K NAPLNĚNÍ CÍLE 3

Cíl 3 - Podporovat využívání druhotných surovin jako nástroje pro snižování energetické a materiálové náročnosti průmyslové a stavební výroby za současné eliminace negativních dopadů na životní prostředí a zdraví lidí.

Úkol 3.1. Zpracovat návrh na vyšší materiálové a energetické využití výrobků a materiálů z plastů po ukončení jejich životnosti a snižovat tak výskyt plastů v životním prostředí, a tím eliminovat dopady na životní prostředí.

Gesce	MPO
Spolupráce	MŽP, Česká technologická platforma PLASTY, asociace a svazy sdružující výrobce plastů a výrobce výrobků z plastů a další dotčené subjekty
Termín	12/2016

Úkol 3.2. Projednat způsob a postup zpracování katalogu druhotných surovin vhodných pro využití ve stavebnictví.

Gesce	MPO, TZUS
Spolupráce	ČKAIT, ČKA, SPS, MD, ARSM, ČVUT, VŠCHT, Silikátový svaz, Česká rada pro šetrné budovy
Termín	06/2016

Úkol 3.3. Zpracovat návrh na stanovení minimálních závazných kvót využití druhotných surovin ve stavebnictví v rámci zakázek financovaných z veřejných zdrojů a navrhnout metodický pokyn pro veřejnou správu o možnostech a způsobech použití druhotných surovin ve veřejných zakázkách.

Gesce	MPO
Spolupráce	Ústřední orgány státní správy

Termín	06/2016
Úkol 3.4. Zahrnout zařízení k získávání, zpracování a využívání druhotných surovin (odpadů) v rámci tvorby nového zákona o odpadech do výjimky uvedené v čl. 24 a 25 rámcové směrnice 2008/98/ES o odpadech.	
Gesce	MŽP
Spolupráce	SP ČR a další dotčené průmyslové svazy, asociace, sdružení
Termín	12/2016
Úkol 3.5. Analyzovat potřebu a definovat kritéria pro neodpad (kdy odpad přestal být odpadem) pro vybrané komodity podle potřeb průmyslové sféry a vývoje na vnitřním i vnějším trhu.	
Gesce	MŽP, MPO
Spolupráce	MZe, SP ČR, SVDS a další dotčené průmyslové svazy, asociace, sdružení
Termín	2016
Úkol 3.6. Identifikovat potřeby pro návrh vybraných obecně platných normativních dokumentů deklarujících požadavky na jakost vybraných druhotných surovin a jejich následné užití.	
Gesce	ÚNMZ, TZUS
Spolupráce	MPO, MD, HK ČR, SP ČR, SPDS ČR, ARSM a další dotčené průmyslové svazy, asociace, sdružení
Termín	12/2016

Úkol 3.7. Identifikovat a popsat zásadní dopady překážek pro materiálové využití vybraných odpadů a připravit návrhy možných opatření jejich odstranění nebo zmírnění.

Gesce	MPO, MŽP
Spolupráce	Další dotčené průmyslové svazy, asociace, sdružení, HK ČR, SP ČR, SPDS ČR, SVDS
Termín	06/2016

Úkol 3.8. Navrhnout systém efektivní osvěty podnikatelské sféry i veřejnosti v oblasti získávání, zpracování a využívání druhotných surovin/druhotných zdrojů.

Gesce	MPO, MŽP,
Spolupráce	SPDS ČR, SVDS, další dotčené průmyslové svazy, asociace, sdružení
Termín	12/2016

Úkol 3.9. Projednat možnost na úrovni sítě Zdravých měst a Místní Agendy 21 přenesení realizace Politiky druhotných surovin ČR na komunální úroveň.

Gesce	MPO
Spolupráce	MŽP, SMO ČR, SMS ČR, NSZM ČR, MA21, SVDS, SPDS ČR a další dotčené průmyslové svazy, asociace, sdružení
Termín	12/2016

ÚKOLY K NAPLNĚNÍ CÍLE 4

Cíl 4 - Iniciovat podporu vzdělávání pro zajištění kvalifikovaných pracovníků v oboru druhotných surovin jako podporu konkurenceschopnosti ČR.

Úkol 4.1. Vyhodnotit průběh Pilotního projektu rekvalifikačního kurzu „Dělník pro recyklaci“.

Gesce	MPO
Spolupráce	MPSV, Generální ředitelství Úřadu práce, SVDS
Termín	12/2015

Úkol 4.2. Doplnit Národní soustavu povolání o Jednotky práce, které budou tvořit součást profesního zajištění principů oběhového hospodářství v oblasti získávání, zpracování a využívání druhotných surovin (např. „Inženýr specialista pro recyklaci druhotných surovin“ apod.).

Gesce	MPSV
Spolupráce	MPO, MŽP, SVDS a další dotčené průmyslové svazy, asociace, sdružení
Termín	12/2016

Úkol 4.3. Začlenit výuku o druhotných surovinách do soustavy vzdělávání.

Gesce	MŠMT
Spolupráce	MPO, MŽP
Termín	12/2016

ÚKOLY K NAPLNĚNÍ CÍLE 5

Cíl 5 - Aktualizovat rozsah statistického zjišťování pro zpracování materiálových účtů, které umožní zpracovávat hmotnostní bilance druhotných surovin v hospodářství ČR.

Úkol 5.1. Vyhodnotit efektivitu statistického zjišťování druhotných surovin a na základě výsledků navrhnout případnou aktualizaci sběru dat o produkci a využití druhotných surovin.

Gesce	ČSÚ, MPO
Spolupráce	MŽP, SP ČR a další dotčené průmyslové svazy, asociace, sdružení
Termín	11/2015

Úkol 5.2. Zhodnotit současný stav statistického zjišťování a identifikovat možnosti vyššího uplatňování účetnictví významných materiálových toků na makroekonomické úrovni, se zaměřením na možnosti zpracování materiálových účtů v oblasti druhotných surovin a dle výsledku navrhnout aktualizaci.

Gesce	ČSÚ
Spolupráce	MPO, MŽP, SP ČR a další dotčené průmyslové svazy, asociace, sdružení
Termín	12/2015

7. Závěrečné shrnutí

Přínosy Akčního plánu

Akční plán, přestože je stanoven na méně než dvouleté období, představuje první konkrétní kroky vedoucí postupně k uvedení vize Politiky druhotných surovin ČR, kterou je „přeměna odpadů na zdroje“, do reality. Významný vliv bude mít k tomuto nově připravovaná legislativa EU, kvalita a efektivita transpozice do národní legislativy, komplexní podpora postupného zavádění principů oběhového hospodářství ze strany orgánů státní správy a zejména přístup podnikatelského sektoru k těmto změnám a způsob jejich aplikace v praxi.

Pro efektivní podporu zavádění principů oběhového hospodářství je zásadní dosažení politické shody na nejvyšší úrovni státní správy, stanovení jasné strategie (vize, dlouhodobé cíle) a její implementace prostřednictvím konkrétních programů a opatření jdoucích napříč jednotlivými resorty.

Zavádění principů oběhového hospodářství do stávajícího ekonomického systému vyžaduje – vedle aktivit podnikatelské sféry – významnou inherenci a aktivní zapojení státu. Stát zde má především roli iniciační a udržovací, včetně poskytování finančních podpor, přičemž takto investované prostředky generují následné investice podniků a přispívají u nich k dosahování finančních úspor – a to v násobně vyšším poměru, než kolik bylo ze strany státu investováno (např. výsledky dotované technické asistence v Německu a Velké Británii či výsledky programu EcoBusinessPlan Vienna v Rakousku apod.).

Obecně lze význam aktivní role státu spatřovat ve dvou rovinách:

- ◆ Nastavování vhodných rámcových podmínek pro uskutečňování žádoucích aktivit dalších subjektů (podniků, občanů);
- ◆ Realizace podpůrných programů a opatření (např. v oblasti technické asistence, podpora vzdělávání v předmětné oblasti, zvyšování osvěty a informovanosti, apod.).

Jak ukazují zahraniční studie [7], zvyšování produktivity zdrojů, včetně vyššího využívání zdrojů druhotných, pozitivně přispívá ke zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky a snižování nezaměstnanosti. Podle prognóz Evropské komise by mohlo snížení materiálové spotřeby o 17 – 24 % vést k růstu HDP o 3.3 % a přispět k vytvoření 1.4 – 2.8 milionu pracovních míst [8]. Naším společným cílem je, aby se obdobně vyvíjela i situace v České republice. Akční plán má ambice, vedle dalších strategických dokumentů ČR, dosažení tohoto cíle plně podpořit vytvořením startovacích podmínek pro zavádění principů oběhového hospodářství, v rámci kterého mají druhotné suroviny své nezastupitelné místo.

Seznam zkratk

ACPP	Asociace recyklace papírenského průmyslu
AO	Autorizovaná osoba
ARSM	Asociace pro rozvoj recyklace stavebních materiálů v České republice
COM	Dokument Evropské komise (označení pro návrhy a další akty přijaté v rámci legislativního postupu)
ČKA	Česká komora architektů
ČKAIT	Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DG	Generální ředitelství (Directorate-general) Evropské komise a dalších orgánů EU
DS	Druhotná surovina
EPR	Rozšířená odpovědnost výrobce, z orig.: Extended producer responsibility
ERÚ	Energetický regulační úřad
EU	Evropská unie
GPP	Zelené veřejné zakázky
GŘ UP	Generální ředitelství Úřadu práce
HDP	Hrubý domácí produkt
HK ČR	Hospodářská komora České republiky
HŽ	Hutnictví železa
INI	Dokument EU vydaný z vlastní iniciativy
JP	Jednotky práce
MA21	Místní Agenda 21
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPŘ	Mezirezortní připomínkové řízení
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NSK	Národní soustava kvalifikací
NSP	Národní soustava povolání
NSZM ČR	Národní síť Zdravých měst České republiky
ODP5-01	Roční výkaz o odpadech (dle vyhlášky ČSÚ)
OPPIK	Operační program podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OZE	Obnovitelné zdroje energie

PAYT	„plat podle toho, co vyhodíš“, z orig.: <i>pay as you throw</i>
PK	Profesní kvalifikace
POH ČR	Plán odpadového hospodářství České republiky
PPP	Partnerství veřejného a soukromého sektoru
RHSD	Rada hospodářské a sociální dohody
RIA	Hodnocení dopadů regulace (RIA), z orig.: Regulatory Impact Assessment/Analysis
SCHP ČR	Svaz chemického průmyslu České republiky
SMO ČR	Svaz měst a obcí České republiky
SMS ČR	Sdružení místních samospráv České republiky
SP ČR	Svaz průmyslu a dopravy České Republiky
SPDS	Svaz průmyslu druhotných surovin ČR
SPS	Svaz podnikatelů ve stavebnictví
SVDS	Svaz výkupců druhotných surovin
TA ČR	Technologická agentura České republiky
TAP	Tuhé alternativní palivo
TZUS	Technický a zkušební ústav stavební
ÚV ČR (VaVal)	Úřad Vlády - Sekce pro vědu, výzkum a inovace
WEEE	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/96/ES ze dne 27. ledna 2003 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ)

Seznam zdrojů

- [1] Projekt Ex'Tax (<http://www.ex-tax.com>), Wuppertal Institut
- [2] Směrem k oběhovému hospodářství: program nulového odpadu pro Evropu, COM(2014) 398
- [3] Hřebíček, J., Soukopová, J. a kol.: Prognóza skládkování komunálních odpadů, Masarykova univerzita, Brno, 2014
- [4] Scoping study to identify potential circular economy actions, priority sectors, material flows and value chains, European Commission, 2014
- [5] Slavík, J. a kol.: Ekonomické modely hodnocení komplexních nákladů v odpadovém hospodářství, IREAS, Institut pro strukturální politiku, Praha, 2004
- [6] Zpráva o České republice 2015, SWD(2015) 23
- [7] Webinar on Raw material consumption and a European target for resource efficiency: Final report, European Environment Agency, 2014
- [8] Progress Report on the Roadmap to a Resource Efficient Europe, SWD(2014) 206
- [9] Nařízení vlády č. 352/2014 Sb., Závazná část plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015-2024
- [10] Unie Inovací - <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=URISERV:em0041&from=CS>
- [11] Environmental indicator report 2014 - <http://www.eea.europa.eu/publications/environmental-indicator-report-2014>
- [12] Určení nástrojů a konkrétních úkolů k zajištění realizace opatření a naplnění cílů, včetně návrhu jejich hodnocení, stanovených v Politice druhotných surovin ČR (Enviros, s.r.o., Praha, 2015)
- [13] Výkladový slovník environmentálních výrazů dostupný na webové stránce: <http://www.enviweb.cz/eslovník/263>